

# PREVALENCE SYMPTOMŮ HYPERAKTIVNÍHO MĚCHÝŘE U PACIENTŮ UROLOGICKÝCH AMBULANCÍ

## PREVALENCE OF THE OVERACTIVE BLADDER SYMPTOMS AMONG PATIENTS OF UROLOGICAL OUTPATIENT CLINICS

Jan Krhut<sup>1</sup>, Roman Zachoval<sup>2</sup>,  
Alois Martan<sup>3</sup>, David Němec<sup>1</sup>,  
Ondřej Havránek<sup>1</sup>, Radek Sýkora<sup>1</sup>,  
Kamil Švábík<sup>3</sup>, Tomáš Hanuš<sup>4</sup>

<sup>1</sup>Urologické oddělení FN a LF OU, Ostrava

<sup>2</sup>Urologické oddělení FTN, Praha

<sup>3</sup>Gynekologicko-porodnická klinika  
1. LF UK a VFN, Praha

<sup>4</sup>Urologická klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Došlo: 18. 4. 2011.

Přijato: 6. 6. 2011.

### Kontaktní adresa

doc. MUDr. Jan Krhut, PhD.  
Urologické oddělení FN a LF OU  
třída 17. listopadu 1790,  
708 52 Ostrava-Poruba  
e-mail: jan.krhut@fnspo.cz

### Souhrn

Krhut J, Zachoval R, Martan A, Němec D, Havránek O, Sýkora R, Švábík K, Hanuš T. Prevalence symptomů hyperaktivního měchýře u pacientů urologických ambulancí

### Cíl:

Problematika hyperaktivního měchýře je jedním z nejaktuálnějších témat současné urologie. Hyperaktivní měchýř (overactive bladder – OAB) je charakterizován přítomností závažných urgencí s nebo bez urgentní inkontinence, většinou provázené frekvencemi a nykturiemi. Urgence je definována jako

náhle vzniklý pocit silného nucení na močení, který je velmi obtížné potlačit.

Prevalence OAB v dospělé populaci se odhaduje na 10–12 %, většina pacientů však není ani diagnostikována ani léčena. Cílem práce je zkoumat prevalenci symptomů OAB ve specifické populaci pacientů všeobecné urologické ambulance.

### Materiál a metoda:

Do studie byla zařazeno celkem 500 konsektivních pacientů starších 18 let z pěti všeobecných urologických ambulancí. Prevalence OAB byla zjišťována kombinací použití sebesposuzovacího dotazníku „Bladder Control Self Assessment Questionnaire (BCSAQ)“ a přímého dotazování lékařem. Návratnost dotazníků BCSAQ byla 68,4 %, přímé dotazování bylo lékařem provedeno u celkem 94 % pacientů.

Získané výsledky byly zpracovány metodami deskriptivní statistiky.

### Výsledky:

Prevalence OAB podle výsledků hodnocení BCSAQ byla v souboru 23,6 %. Nebyl zjištěn významný rozdíl v prevalenci OAB mezi muži a ženami (23,1 % vs. 24,5 %).

Analýzou výsledků přímého dotazování lékařem bylo zjištěno, že 301 (64 %) pacientů udávalo alespoň občasný výskyt urgencye, 43 (9,1 %) pacientů udávalo urgentní inkontinenci. Jen 198 (42 %) z dotazovaných pacientů bylo schopno o tématu urgencye a inkontinence hovořit otevřeně a beze studu.

**Závěr:**

Prevalence OAB mezi pacienty urologických ambulancí je podstatně vyšší než v běžné populaci. Vzhledem k negativnímu vlivu OAB na kvalitu života lze doporučit aktivní vyhledávání pacientů, kteří mohou potenciálně profitovat z dalšího došetření a případné léčby OAB.

**Klíčová slova:**

urgence, hyperaktivní měchýř, urologie, prevalence, inkontinence.

**Summary**

Krhut J, Zachoval R, Martan A, Němec D, Havránek O, Sýkora R, Švabík K, Hanuš T. Prevalence of the overactive bladder symptoms among patients of urological outpatient clinics

**Aim:**

The issue of the overactive bladder (OAB) is one of the most actual topics of the current urology. The OAB is characterized by the presence of severe urgency with or without incontinence, mostly accompanied by frequency and nocturia. Urgency is defined as a sudden compelling desire to pass urine, which is difficult to defer.

The OAB in adult population is estimated at about 10–12%; however, most of the patients are not diagnosed even treated. The aim of this study is to evaluate the OAB prevalence in the specific population of patients of the urological outpatient clinic.

**Material and methods:**

Five hundred consecutive patients over 18 years old of five general urological outpatient

clinics were included in this study. The OAB prevalence was determined by combination of self-assessment questionnaire “Bladder Control Self Assessment Questionnaire (BCSAQ)” and direct questioning by an urologist. BCSAQ response rate was 68.4 %; direct questioning by a doctor was carried out by in sum of 94% of patients.

Results obtained from this study were compiled using methods of descriptive statistics.

**Results:**

Overactive bladder prevalence reached 23.6% according to results of the BCSAQ evaluation. No significant difference in overactive bladder prevalence between men and women was discovered (23.1% vs. 24.5%). It was found by the analyses of direct questioning by a doctor that overall 301 (64%) of patients declared occasional urgency occurrence; 43 (9.1%) patients stated urge incontinence. Only 198 (42%) of questioned patients were able to speak about the urgency and incontinence openly and without feeling ashamed.

**Conclusion:**

OAB prevalence among the patients of the urological outpatient clinics is considerably higher than in the common population. In regard of the negative influence of the OAB on the quality of life, it could be recommended to actively search for the patients who can potentially profit from further examination and eventual treatment of the OAB.

**Key words:**

urgency, overactive bladder, urology, prevalence, incontinence.

**ÚVOD**

Problematika hyperaktivního měchýře je jedním z nejaktuálnějších témat současné urologie.

Hyperaktivní měchýř (overactive bladder – OAB) je Mezinárodní společností pro kontinenci (ICS) definován jako závažná urgencye s nebo bez urgentní inkontinence, většinou provázená frekvencemi a nykturiemi, a to při

absenci lokálních nebo metabolických faktorů, které by je mohly způsobovat (1).

Urgence je definována jako náhle vzniklý pocit silného nucení na močení, který je velmi obtížné potlačit. Urgence bývá označována za vedoucí symptom OAB a jediným symptomem, který musí být přítomen, abychom mohli hovořit o OAB.

V posledních několika letech je tématu OAB věnována mimořádná pozornost, zejména s ohledem na výsledky epidemiologických studií, které ukazují na jejich vysokou prevalenci v populaci.

První studie zabývající se prevalencí OAB udávaly prevalenci mezi 10–20%. Nejčastěji citované studie provedené po poslední revizi definice OAB udávají jeho prevalenci kolem 12% dospělé evropské populace. Jednoznačně je prokázán nárůst prevalence OAB s věkem (2).

Nejedná se sice o stav asociovaný s vysokou mortalitou či morbiditou, ale vliv na kvalitu života postižených je značný. Významné jsou i ekonomické konsekvence.

Poslední údaje mapující situaci v Evropě a Severní Americe vycházejí ze studie provedené v Německu, Velké Británii, Itálii, Španělsku, Švédsku a Kanadě. Přímé náklady na pacienta a rok se pohybují mezi 262 eur (Španělsko) a 619 eur (Švédsko). Ročně je tak například v Německu vydáno na přímou léčbu OAB 1,2 mld. eur, další 1,3 mld. eur vydá Německo na domácí péči o pacienty s OAB a 375 mil. eur ročně stojí ztráta pracovní produktivity v důsledku OAB. Celkem je v těchto šesti zemích vydáno ročně na přímou a nepřímou léčbu OAB 8,6 mld. eur a ztráty pracovní produktivity v důsledku OAB jsou odhadovány na cca. 1,1 mld. eur (3).

Současné práce uvádějí, že symptomy hyperaktivního měchýře zůstávají u 48–73% pacientů nediagnostikovány a neléčeny (4, 5). Příčiny tohoto stavu je třeba hledat jak na straně pacientů, tak lékařů. Mezi pacienty je téma hyperaktivního měchýře a inkontinence stále tabuizováno, udává se, že 40–70% pacientů se se svými potížemi nikdy nesvěří lékaři (6). Na druhé straně, pokud se pacienti svěří lékaři se svými potížemi týkajícími se dolních cest močových a pánevních orgánů, jsou v 28–42% ze strany lékařů ignorováni a ponecháni bez dalšího došetření, resp. léčby (7).

Cílem práce je zkoumat prevalenci symptomů OAB a dalších symptomů dolních močových cest (DMC) ve specifické populaci pacientů rajónní urologické ambulance.

## MATERIÁL A METODA

Do studie byla zařazeno vždy 100 konsekutivních pacientů starších 18 let všeobecné urologické ambulance. Byla sebrána data z celkem

pěti pracovišť, pracovali jsme tedy se souborem 500 pacientů. Prevalence OAB byla zjišťována kombinací použití sebeposuzovacího dotazníku „Bladder Control Self Assessment Questionnaire (BCSAQ)“ a přímého dotazování lékařem. Dotazník BCSAQ ukazuje obrázek 1.

Návratnost dotazníků BCSAQ byla 68,4% (342 = 100% pro další hodnocení dat získaných analýzou dotazníků BCSAQ). Z celkového počtu pacientů bylo v souboru hodnotícím dotazník BCSAQ celkem 224 mužů (69,1%) 118 žen (30,9%).

Přímé dotazování bylo lékařem provedeno u celkem 94% pacientů (470 = 100% pro další hodnocení dat získaných přímým dotazováním lékařů). U 30 (6%) pacientů nebylo přímé dotazování z různých důvodů provedeno (nesouhlas pacienta, akutní zdravotní potíže atd.).

Lékaři v rámci přímého dotazování zjišťovali zejména, zda byly otázky v dotazníku srozumitelné, zda pacient/ka trpí urgencemi, zda pacient/ka trpí urgencemi doprovázenými únikem moči, a dále hodnotili, zda jsou pacienti schopni sami hovořit beze studu o tématu urgency a inkontinence.

Získané výsledky byly zpracovány metodami deskriptivní statistiky.

## VÝSLEDKY

Analýzou výsledků přímého dotazování lékařem bylo zjištěno, že pro 308 pacientů (65,5%) byly otázky obsažené v dotazníku BCSAQ srozumitelné. Celkem 301 (64%) pacientů udávalo při přímém dotazování alespoň občasný výskyt urgency, 43 (9,1%) pacientů udávalo urgentní inkontinenci. Jen 198 (42%) z dotazovaných pacientů bylo schopno o tématu urgency a inkontinence hovořit otevřeně a beze studu.

Při hodnocení výsledků získaných analýzou dotazníků BCSAQ bylo zjištěno, že z celkového počtu pacientů odpovědělo 24% pacientů, že je pro ně buď středně těžké, nebo hodně těžké udržet moč, pokud ucítí nutkání jít na toaletu.

Z hodnocení skóre příznaků vyplývá, že 54 (15,8%) pacientů nemělo žádné příznaky močových cest, 155 (45,3%) pacientů udávalo mírné příznaky, 87 (25,4%) pacientů udávalo střední a 46 (13,4%) pacientů udávalo závažné nebo velmi závažné příznaky močových cest.

Prosím, napište do čtverečků u otázek odpovídající číslo dle následující stupnice:  
ne = 0      jen trochu = 1      docela ano = 2      ano velmi = 3

| PŘÍZNAKY                 |                                                                                             |                                                                   | OBTÍŽE                     |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <input type="checkbox"/> | ←                                                                                           | <b>Je těžké zadržet moč, když se objeví nutkaní na močení?</b>    |                            |
| +                        |                                                                                             | Jak hodně vám to vadí?                                            | → <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | ←                                                                                           | <b>Máte pocit, že musíte chodit během dne častěji na toaletu?</b> | +                          |
| +                        |                                                                                             | Jak hodně vám to vadí?                                            | → <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | ←                                                                                           | <b>Musíte v noci vstávat z důvodu potřeby močit?</b>              | +                          |
| +                        |                                                                                             | Jak hodně vám to vadí?                                            | → <input type="checkbox"/> |
| <input type="checkbox"/> | ←                                                                                           | <b>Unikne vám někdy moč?</b>                                      | +                          |
|                          |                                                                                             | Jak hodně vám to vadí?                                            | → <input type="checkbox"/> |
| =                        |                                                                                             |                                                                   | =                          |
| <input type="text"/>     | Sečtěte nyní čísla ve sloupcích a součet z každého sloupce napište do rámečků pod sloupcem. |                                                                   | <input type="text"/>       |
| <b>Součet příznaků</b>   |                                                                                             |                                                                   | <b>Součet obtíží</b>       |

↓

| Součet příznaků                                                          | Tento součet příznaků znamená: | Tento součet obtíží znamená:                                                           | Součet obtíží |
|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 0                                                                        | Nemáte obtíže s močením.       | Močové problémy vás neobtěžují.                                                        | 0             |
| 1–3                                                                      | Vaše příznaky jsou mírné.      | Vaše příznaky vás obtěžují mírně.                                                      | 1–3           |
| 4–6                                                                      | Vaše příznaky jsou střední.    | Vaše příznaky vás obtěžují středně.                                                    | 4–6           |
| 7–9                                                                      | Máte výrazné obtíže.           | Vaše příznaky vás výrazně obtěžují.                                                    | 7–9           |
| 10–12                                                                    | Máte velmi výrazné obtíže.     | Vaše příznaky jsou pro vás hlavním a závažným problémem.                               | 10–12         |
| Je-li váš <b>součet příznaků</b> více než 4, měl/a byste vyhledat pomoc. |                                | Je-li váš <b>součet obtíží</b> více než jedna, lze očekávat přínos z vyhledání pomoci. |               |

**Obr. 1.**  
Sebeposuzovací dotazník BCSAQ  
**Fig. 1.**  
Bladder Control Self Assessment Questionnaire (BCSAQ)

Z hodnocení skóre obtěžování vyplývá, že 99 (28,9%) pacientů příznaky močových cest neobtěžují vůbec, 116 (33,9%) pacientů příznaky močových cest obtěžují mírně, 71 (20,8%) pacientů příznaky močových cest obtěžují středně a 56 (16,3%) pacientů přízna-

ky močových cest obtěžují výrazně nebo jsou pro ně hlavním problémem. Výsledky hodnocení jednotlivých otázek dotazníku BCSAQ shrnují tabulky 1–4, výsledky hodnocení skóre příznaků a skóre obtíží shrnují tabulky 5–6.

Tab. 1. Analýza odpovědí v dotazníku BCSAQ – otázka 1

Table 1. Analysis of the BCSAQ – question Nr. 1

| Je pro Vás těžké udržet moč, když cítíte nutkání jít na záchod? |          |        |        |        |         |        |       |        |
|-----------------------------------------------------------------|----------|--------|--------|--------|---------|--------|-------|--------|
|                                                                 | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>                                         | 159      | 46,4 % | 102    | 29,8 % | 64      | 18,7 % | 17    | 4,9 %  |
| <b>muži (n = 224)</b>                                           | 100      | 44,6 % | 72     | 32,1 % | 43      | 19,1 % | 9     | 4,0 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>                                           | 59       | 50,0 % | 30     | 25,4 % | 21      | 17,8 % | 8     | 6,7 %  |
| Jak moc Vám to vadí?                                            |          |        |        |        |         |        |       |        |
|                                                                 | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>                                         | 176      | 51,4 % | 71     | 31,6 % | 53      | 15,4 % | 42    | 12,2 % |
| <b>muži (n = 224)</b>                                           | 112      | 50,0 % | 53     | 23,6 % | 40      | 17,9 % | 19    | 8,5 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>                                           | 64       | 54,2 % | 17     | 14,4 % | 12      | 10,2 % | 23    | 19,5 % |

Tab. 2. Analýza odpovědí v dotazníku BCSAQ – otázka 2

Table 2. Analysis of the BCSAQ – question Nr. 2

| Máte problémy s příliš častým chazením na záchod během dne? |          |        |        |        |         |        |       |        |
|-------------------------------------------------------------|----------|--------|--------|--------|---------|--------|-------|--------|
|                                                             | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>                                     | 169      | 49,4 % | 93     | 27,1 % | 58      | 16,9 % | 22    | 6,4 %  |
| <b>muži (n = 224)</b>                                       | 112      | 50,0 % | 61     | 27,2 % | 38      | 16,9 % | 13    | 5,8 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>                                       | 57       | 48,3 % | 32     | 27,1 % | 20      | 16,9 % | 9     | 7,6 %  |
| Jak moc Vám to vadí?                                        |          |        |        |        |         |        |       |        |
|                                                             | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>                                     | 199      | 58,1 % | 60     | 17,5 % | 54      | 15,7 % | 29    | 8,4 %  |
| <b>muži (n = 224)</b>                                       | 133      | 59,3 % | 44     | 19,6 % | 34      | 15,1 % | 13    | 5,8 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>                                       | 66       | 55,9 % | 16     | 13,5 % | 20      | 16,9 % | 16    | 13,5 % |

Tab. 3. Analýza odpovědí v dotazníku BCSAQ – otázka 3

Table 3. Analysis of the BCSAQ – question Nr. 3

| Budíte se v noci, protože musíte jít močit? |          |        |        |        |         |        |       |        |
|---------------------------------------------|----------|--------|--------|--------|---------|--------|-------|--------|
|                                             | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>                     | 87       | 25,4 % | 135    | 39,4 % | 85      | 24,8 % | 35    | 10,2 % |
| <b>muži (n = 224)</b>                       | 46       | 20,5 % | 90     | 40,1 % | 66      | 29,4 % | 22    | 9,8 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>                       | 41       | 34,7 % | 45     | 38,1 % | 19      | 16,1 % | 13    | 11,0 % |
| Jak moc Vám to vadí ?                       |          |        |        |        |         |        |       |        |
|                                             | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>                     | 152      | 44,4 % | 96     | 28,0 % | 58      | 16,9 % | 36    | 10,5 % |
| <b>muži (n = 224)</b>                       | 87       | 38,8 % | 70     | 31,2 % | 42      | 18,7 % | 25    | 11,1 % |
| <b>ženy (n = 118)</b>                       | 65       | 55,0 % | 26     | 22,0 % | 16      | 13,5 % | 11    | 9,3 %  |

Tab. 4. Analýza odpovědí v dotazníku BCSAQ – otázka 4

Table 4. Analysis of the BCSAQ – question Nr. 4

| Dochází u Vás k úniku moči? |          |        |        |        |         |        |       |        |
|-----------------------------|----------|--------|--------|--------|---------|--------|-------|--------|
|                             | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>     | 240      | 70,1 % | 74     | 21,6 % | 20      | 5,8 %  | 8     | 2,3 %  |
| <b>muži (n = 224)</b>       | 169      | 75,4 % | 45     | 20,0 % | 6       | 2,6 %  | 4     | 1,7 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>       | 71       | 60,1 % | 29     | 24,5 % | 14      | 11,8 % | 4     | 3,3 %  |
| Jak moc Vám to vadí ?       |          |        |        |        |         |        |       |        |
|                             | vůbec ne |        | trochu |        | středně |        | hodně |        |
| <b>celkem (n = 342)</b>     | 246      | 71,9 % | 34     | 9,9 %  | 32      | 9,3 %  | 30    | 8,7 %  |
| <b>muži (n = 224)</b>       | 172      | 76,7 % | 21     | 9,3 %  | 16      | 7,1 %  | 15    | 6,6 %  |
| <b>ženy (n = 118)</b>       | 74       | 62,7 % | 13     | 11,0 % | 16      | 13,5 % | 15    | 12,7 % |

**Tab. 5.** Analýza odpovědí v dotazníku BCSAQ – skóre příznaků**Table 5.** Analysis of the BCSAQ – symptom score

| Skóre příznaků | Slovní vyjádření                           | Muži (n = 224) |        | Ženy (n = 118) |        | Celkem (n = 342) |        |
|----------------|--------------------------------------------|----------------|--------|----------------|--------|------------------|--------|
| 0              | Nemáte příznaky močových cest.             | 33             | 14,7 % | 21             | 17,8 % | 54               | 15,8 % |
| 1–3            | Máte mírné příznaky močových cest.         | 102            | 45,5 % | 53             | 44,9 % | 155              | 45,3 % |
| 4–6            | Máte střední příznaky močových cest.       | 60             | 26,8 % | 27             | 22,9 % | 87               | 25,4 % |
| 7–9            | Máte výrazné příznaky močových cest.       | 25             | 11,2 % | 14             | 11,9 % | 39               | 11,4 % |
| 10–12          | Máte velmi výrazné příznaky močových cest. | 4              | 1,8 %  | 3              | 2,5 %  | 7                | 2,0 %  |

**Tab. 6.** Analýza odpovědí v dotazníku BCSAQ – skóre obtíží**Table 6.** Analysis of the BCSAQ – bother score

| Skóre obtíží | Slovní vyjádření                                                  | Muži (n = 224) |        | Ženy (n = 118) |        | Celkem (n = 342) |        |
|--------------|-------------------------------------------------------------------|----------------|--------|----------------|--------|------------------|--------|
| 0            | Příznaky močových cest Vás neobtěžují.                            | 62             | 27,7 % | 37             | 31,4 % | 99               | 28,9 % |
| 1–3          | Příznaky močových cest Vás obtěžují mírně.                        | 84             | 37,5 % | 32             | 27,1 % | 116              | 33,9 % |
| 4–6          | Příznaky močových cest Vás obtěžují středně.                      | 45             | 20,1 % | 26             | 22,0 % | 71               | 20,8 % |
| 7–9          | Příznaky močových cest Vás obtěžují výrazně.                      | 22             | 9,8 %  | 13             | 11,0 % | 35               | 10,2 % |
| 10–12        | Příznaky močových cest jsou pro Vás hlavním a závažným problémem. | 11             | 4,9 %  | 10             | 8,5 %  | 21               | 6,1 %  |

## DISKUSE

OAB je velkým zdravotnickým i ekonomickým problémem. OAB má negativní dopad na kvalitu života postižených pacientů. Jeho prevalence v dospělé populaci je udávána nejčastěji mezi 10–12 %. Některé studie však udávají prevalence jak nižší, tak i výrazně vyšší.

Tikkinenová uvádí prevalence 8 %, Parazzini dokonce jen 2 % (8, 9). Některé studie naopak udávají prevalence OAB v populaci až 28,5 % a roční incidenci 14 % (10).

Většina publikovaných studií je však zatížena metodologickými rozdíly a nedostatky, které komplikují jejich vzájemné srovnání. Ve studiích je užito různých metod dotazování (přímé osobní dotazování, telefonické dotazování, užití dotazníků), mnohdy panuje nejednotnost stran definice OAB nebo se nejedná o populační studie.

Údaje o výskytu OAB ve specifické subpopulaci pacientů terénní urologické ambulance jsou ojedinělé.

Cheung publikoval studii o prevalenci OAB ve velmi specifické subpopulaci mužů – veteránů sledovaných v urologické ambulanci. Jedná se o unicentrickou studii, průměrný věk pacientů byl 68 let a pomocí dotazníku OAB-V8 byla prevalence OAB odhadnuta na 75 % (!) (5).

Prevalenci OAB mezi pacientkami privátní gynekologické ambulance zkoumal Finkelshtein (11). Pomocí dotazníků OAB-V8 odhaduje prevalence OAB na 35 % u černošek, na 36 % u Hispánek a na 30 % u bílých pacientek.

Ve většině studií studujících prevalence OAB byl k hodnocení použit dotazník OAB-V8. U pacientů, kteří dosáhli dle tohoto dotazníku skóre rovno nebo více než 8, se předpokládá přítomnost OAB (12). Významnou limitací užití tohoto dotazníku je fakt, že ne plně respektuje poslední definici OAB. Podle ní musí být součástí symptomového komplexu závažná urgence, jinak nemůžeme hovořit o přítomnosti OAB. U dotazníku OAB-V8 lze velmi snadno dosáhnout skóre 8 a více i u těch pacientek, které urgence vůbec nemají (stresová inkontinence, nykturie). Proto byl k provedení naší studie vybrán dotazník BCSAQ, který navíc umožňuje nejen zjistit, zda je daný symptom přítomen, ale i to, nakolik pacienta obtěžuje.

Cílem naší studie bylo zjistit prevalence OAB mezi pacienty běžné urologické ambulance. Na základě našich výsledků lze odhadovat výskyt OAB na cca 24 %.

Při hodnocení výsledků získaných analýzou dotazníků BCSAQ bylo zjištěno, že z celkového počtu pacientů odpovědělo asi 23,6 % pacientů, že je pro ně buď středně těžké, nebo hodně těžké udržet moč, pokud ucítí nutkání

jít na toaletu. Tímto způsobem bývá většinou interpretována pacienty urgencye, tedy vedoucí symptom OAB. Pomocí dotazníku nelze zjistit frekvenci těchto epizod. Porovnáme-li však tyto odpovědi s výsledky přímého dotazování lékařů, kde byla alespoň občasná urgencye udávána až u 64 % pacientů, lze spekulovat, že u těchto 24 % pacientů se jedná o výskyt tohoto příznaku s vyšší frekvencí a nejspíše i o urgencye subjektivně špatně vnímané, neboť výskyt těchto urgencí indikovali spontánně do dotazníku, nikoliv až po cíleném dotazu lékaře. Rovněž lze z těchto údajů dovodit, že při tzv. „self-reportingu“ je prevalence OAB nižší než při přímém dotazování. Tento fakt koreluje s údajem, že se pacienti se svými potížemi s močovými cestami obávají spontánně svěřit (13).

Na základě odpovědí na otázku „Je pro vás těžké udržet moč, když cítí nutkání jít na záchod?“ lze usuzovat, že prevalence středních a závažných urgencí je stejná u obou pohlaví (muži 23,1 %, ženy 24,5 %). Stejně tak nebyl nalezen statisticky signifikantní rozdíl v míře obtěžování. Středně nebo hodně obtěžují urgencye 26,4 % mužů a 29,7 % žen. Rovněž tyto údaje korespondují s literární zkušeností, že prevalence OAB je stejná u obou pohlaví (14).

Dle našich výsledků lze předpokládat prevalenci OAB mezi pacienty všeobecných urologických ambulancí mezi 23,6–64 %. Toto číslo je 2–6× vyšší než nejčastěji udávaná prevalence v populaci. Vezmeme-li v úvahu přetrvávající neochotu pacientů o tomto problému spontánně hovořit a nesporný negativní dopad OAB na kvalitu života pacientů, je na místě doporučit aktivní vyhledávání pacientů se symptomy DCM. Dotazník BCSAQ je screeningový nástroj velmi vhodný k identifikaci pacientů, kteří mohou potenciálně profitovat z dalšího došetření, případně léčby OAB. Je však vhodné jej doplnit i přímým dotazováním lékaře.

## ZÁVĚR

Prevalence OAB mezi pacienty urologických ambulancí je výrazně vyšší než v běžné populaci. Vzhledem k negativnímu vlivu OAB na kvalitu života lze doporučit aktivní vyhledávání pacientů, kteří mohou potenciálně profitovat z dalšího došetření a případné léčby OAB.

## LITERATURA

1. **Abrams P, Cardozo L, Fall M, et al.** Standardisation Sub-Committee of the International Continence Society: The standardisation of terminology in lower urinary tract function: report from the standardisation sub-committee of the International Continence Society. *Neurourol Urodyn* 2002; 21: 167–178.
2. **Temml C, Heidler S, Ponholzer A, et al.** Prevalence of the overactive bladder syndrome by applying the Interantional Continence Society definition. *Eur Urol* 2005; 48(4): 622–627.
3. **Irwin D, Mungapen L, Milsom I, et al.** The economic impact of overactive bladder syndrome in six western contries. *BJU Int* 2009; 103: 202–209.
4. **Milsom I, Abrams P, Cardozo L, et al.** How widespread are the symptoms of an overactive bladder and how are they managed? A population-based prevalence study. *BJU Int* 2001; 87: 760–766.
5. **Cheung WW, Blank W, Borawski D, et al.** Prevalence of Overactive Bladder, its Under-Diagnosis, and Risk Factors in a Male Urologic Veterans Population. *Int J Med Sci* 2010; 7(6): 391–394.
6. **Kinchen KS, Burgio K, Diokno AC, et al.** Factors associated with women's decisions to seek treatment for urinary incontinence. *J Womens Health (Larchmt)* 2003; 12(7): 687–698.
7. **Luber KM, Boero S, Choe JY.** The demographics of pelvic floor disorders: current observations and future projections. *Am J Obstet Gynecol* 2001; 184(7): 1496–1501.
8. **Tikkinen KAO, Tammela TLJ, Rissanen AM, et al.** Is the prevalence of overactive bladder overestimated? A population – based study in Finland. *PloS ONE* 2007; 2(2):e195.doi:10.1371/journal.pone.000195

9. **Parazzini F, Lavezzari M, Artibani W.** prevalence of overactive bladder and urinary incontinence. *J Fam Pract* 2002; 51(12): 1072–1075.
10. **McGrother CW, Donaldson MM, Shaw C, et al.** Storage symptoms of the bladder: prevalence, incidence and need for services in the UK. *BJU Int* 2004; 93(6): 763–769.
11. **Finkelstein K, Glosner S, Sanchez RJ, et al.** Prevalence of probable overactive bladder in a private obstetrics and gynecology group practice. *Curr Med Res Opin* 2008; 24(4): 1083–1090.
12. **Coyne KS, Zyczynski T, Margolis MK, et al.** Validation of an overactive bladder awarness tool for use in primary care settings. *Adv Ther* 2005; 22: 381–394.
13. **Ricci JA, Bagish JS, Hunt TL, et al.** Coping strategies and health care-seeking behavior in a US national sample of adults with symptoms suggestive of overactive bladder. *Clin Ther* 2001; 23: 1245–1259.
14. **Stewart WF, Van Rooyen JB, Cundiff GW, et al.** Prevalence and burden of overactive bladder in the United States. *World J Urol* 2003; 20: 327–336.